

คนพลัดถิ่น “ไทย” ในมาเลเซียกับการสื่อสารอัตลักษณ์: ข้อค้นพบจากการ ทบทวนวรรณกรรม

ทัศนาวดี แก้วสนิท^๑

บทคัดย่อ

ประเทศมาเลเซีย เป็นหนึ่งในหลายประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเด่นชัด ภายใต้การบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ในรัฐพลุสังคมของรัฐชาติมาเลเซียเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวมลายูเชื้อชาติไทยเป็นชนกลุ่มหนึ่งที่ยังคงดำรงรากเหง้าวัฒนธรรมอันเป็นทั้งระบบคุณค่าและความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ ซึ่งท่ามกลางสภาพแวดล้อมและบริบทของวัฒนธรรมอื่น การสื่อสารอัตลักษณ์นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการยึดโยงความสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน หรืออีกนัยหนึ่งคือเพื่อต่อรองอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ให้ทำหน้าที่นำมาซึ่งอำนาจในการต่อรองสิทธิอันพึงมีในฐานะพลเมืองของรัฐชาติ และเมื่ออัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นที่ย่อมถูกหรือสร้างขึ้นใหม่ได้ ด้วยเหตุนี้ อัตลักษณ์จึงมีลักษณะเลื่อนไหลไปตามแต่สถานการณ์หรือแล้วแต่บริบท โดยในการประกอบสร้างอัตลักษณ์นั้น ก็จำเป็นต้องมีหน้าตักหรือฐานทุนที่เหมาะสม การดำรงอยู่ของชาติพันธุ์ชาวมลายูเชื้อชาติไทยแต่ละรุ่นท่ามกลางช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านของระบบการเมืองการปกครองและสังคมวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัยย่อมสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับศักยภาพการดำรงอยู่ วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ชาติพันธุ์อย่างเป็นพลวัต ชาวมลายูเชื้อชาติไทยจึงเลือกนำเสนออัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในหลากหลายมิติผ่านกระบวนการเลือกสรรถ่ายทอดสืบต่อจากคนรุ่นสู่รุ่นเพื่อเป็นหลักประกันการดำรงอยู่อย่างมีอัตลักษณ์ศักดิ์ศรีของชาติพันธุ์

คำสำคัญ ชาวมลายูเชื้อชาติไทย, การประกอบสร้างอัตลักษณ์, อัตลักษณ์ชาติพันธุ์, มลายูเชื้อ

^๑ อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และนักศึกษาลัทธิศาสตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Siamese diaspora in Malaysia and communicating identity: Literature review

Abstract

Malaysia is one of several countries of Southeast Asia which integrates a variety of ethnic groups into a multi-ethnic society to build unity of the state. Siamese-Malaysian ethnic minorities continue to uphold the fundamental cultural value system and meaning of the ethnic groups among environmental and other cultural contexts. Communicating identity is a key tool to create the relationships between the ethnic groups to preserve the cultural identity of the community. In other words, the power of collective bargaining rights, which everyone should have as citizens of the state, is required in order to negotiate ethnic identity. When identity is being built it needs to be deconstructed and then reconstructed. Because of this, the identity will have to be dynamic / shifting, depending on the situation or context. This identity needs capital which appropriate. The existence of ethnic Siamese-Malaysian for each generation in the period of transition to democratic politics, and culture of each period makes a change occur so as to have the potential to still exist in society. Culture and ethnic identity is dynamic. Ethnic Siamese-Malaysians chose the ethnic identity in various dimensions through the process of selecting a successor transmitted from generation to generation, so as to ensure the existence and identity of ethnic pride.

Keywords: Siamese-Malaysian Ethnic, Identity Construction, Ethnic Identity, Malaysia

บทนำ

หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เด่นชัด หนึ่งในจำนวนประเทศเหล่านั้น คือ ประเทศมาเลเซีย ที่ซึ่งการจัดการความสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ถูกนำมาใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญและกำหนดให้เป็นองค์ประกอบหลักในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองการปกครอง เพื่อสร้างความ เป็นเอกภาพของประเทศ

ประเทศมาเลเซียในปัจจุบันประกอบด้วยรัฐต่างๆ รวม 13 รัฐ อยู่ในพื้นที่มาเลเซียตะวันตกหรือมาเลเซียส่วนที่เป็นคาบสมุทร (Peninsular Malaysia) 11 รัฐ ได้แก่ รัฐเปอรลิส รัฐเคดาห์ รัฐปีนัง รัฐเปรัก รัฐเซอลังงอร์ รัฐเนกรี เซมบิลัน รัฐกลันตัน รัฐตรังกานู รัฐปาหัง รัฐมะละกา และรัฐยะโฮร์ บาห์รู และอยู่ในพื้นที่มาเลเซียตะวันออก (East Malaysia) บนเกาะบอร์เนียว 2 รัฐ ได้แก่ รัฐซาบาห์ และรัฐซาราวัก นอกจากนี้ยังมีเขตปกครองภายใต้สหพันธรัฐอีก 3 เขต คือ กรุงกัวลาลัมเปอร์ (เมืองหลวง) เมืองปูตราจายา (เมืองราชการ) และเกะลาบวัน (วงเดือน ทองเจียว, 2556) โดยในจำนวน 13 รัฐนี้ มีจำนวน 4 รัฐที่ไทยเสียดินแดนให้แก่อังกฤษ เมื่อปี พ.ศ. 2452 อันเป็นปีที่ 42 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งในภายหลังอังกฤษได้มอบความเป็นเอกราชอย่างเป็นทางการคืนให้กับสหพันธรัฐมลายูในปี พ.ศ. 2500 (พรณี ฉัตรพลรักษ์, 2549) ได้แก่ รัฐกลันตัน รัฐตรังกานู รัฐเคดาห์ (ไทรบุรี) และ รัฐเปอรลิส

ประชากรของประเทศมาเลเซียมีหลากหลายเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ โดยรัฐธรรมนูญปัจจุบันได้กำหนดไว้ว่า ชาวมลายู หมายถึง คนที่มีเชื้อชาติมลายู พูดภาษามลายู ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีมลายู นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนชาวภูมิบุตร (Bumibutera) หมายถึง ผู้ที่เป็นคนดั้งเดิมของประเทศมาเลเซีย นอกจากที่เป็นชาวมลายูแล้ว ยังมีที่เป็นชนเผ่าดั้งเดิมต่างๆ ในรัฐซาบาห์และรัฐซาราวัก รวมถึงคนดั้งเดิมในดินแดนเรียกว่า ออริงอัซลี (Orang Asli) รวมทั้งชาวมลายูเชื้อสายไทยพุทธในรัฐกลันตัน รัฐตรังกานู รัฐเคดาห์ รัฐเปอรลิส (วงเดือนทองเจียว, 2556)

ชาวมลายูเชื้อชาติไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียถือว่าเป็นคนพลัดถิ่นและมีฐานะเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมพหุวัฒนธรรมของประเทศมาเลเซีย ในการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่โดยทั่วไปพบว่า มีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น การผสมผสานทางวัฒนธรรมหรือการผนวกรวมวัฒนธรรมที่ต่างกันไว้ด้วยกัน (Acculturation)

การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม (Adaption) การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมหรือการที่วัฒนธรรมหนึ่งถูกกลืนเข้าไปอยู่ภายใต้วัฒนธรรมอื่นและสูญเสียอัตลักษณ์ของตนเองไป (Assimilation) และการบูรณาการทางวัฒนธรรมหรือการรวมวัฒนธรรมที่ต่างกันไว้ด้วยกันโดยไม่สูญเสียไป (Integration) เป็นต้น (อมรา พงศาพิชญ์, 2549)

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยต้องอาศัยอยู่ร่วมกับชนต่างเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการดำรงอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ ที่อาจเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งทำให้ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยเหล่านั้นละทิ้งรากเหง้าวัฒนธรรมอันเป็นทั้งระบบคุณค่า (Value System) และความหมาย (Meaning) ของกลุ่มชาติพันธุ์ไป และอาจนำไปสู่การถูกครอบงำของวัฒนธรรม (Cultural Domination) ได้ง่าย แต่ในทางกลับกัน กลับพบว่าชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยเหล่านั้น ยังคงแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยท่ามกลางความแตกต่างของชาติพันธุ์เอาไว้เป็นเวลากว่า ศตวรรษ ซึ่งดูจะสวนทางกับสภาพของวิถีวัฒนธรรมในสังคมไทยปัจจุบันที่กำลังถูกมองข้าม และกลายเป็นสิ่งล้าสมัย จนอาจก่อให้เกิดความสูญสลายของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้ในที่สุด

ท่ามกลางสภาพแวดล้อมและบริบทของวัฒนธรรมอื่น การติดต่อสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ตลอดจนการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น สามารถสะท้อนให้เห็นตัวตนทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างเด่นชัด ทั้งนี้เพราะการสื่อสารของชนกลุ่มนี้เกิดขึ้นภายใต้ขอบเขตของวัฒนธรรม ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมก็มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร รวมถึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการสื่อสารของสมาชิกในสังคม ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือในการทำใหวัฒนธรรมดำรงอยู่ รวมถึงเป็นปัจจัยสำคัญในการธำรงกลุ่มชาติพันธุ์และประกอบสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมของประเทศมาเลเซีย

การสื่อสารกับอัตลักษณ์ (Communication and identity)

ในการศึกษาเรื่องพหุวัฒนธรรม มิติหนึ่งที่มีความโดดเด่นและถือเป็นแก่นแกนหนึ่งของการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ คือ แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ โดยทิศทางการศึกษาอัตลักษณ์แบ่งได้เป็น 2 ทิศทางหลัก (กาญจนา แก้วเทพ, 2555) คือ ทิศทางแรก เป็นการศึกษา “ผลผลิตของอัตลักษณ์” (Product) ซึ่งมีความเชื่อว่าแก่นแกนสารัตถะบางอย่างที่มันนั้นมีความต่อเนื่องตั้งแต่อดีตมาจนถึง

ปัจจุบันอย่างไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ส่วนทิศทางการที่สอง เป็นการศึกษา “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์” (Identity Process/Production) ซึ่งสำนักปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ให้ข้อสรุปไว้ว่า อัตลักษณ์นั้นเป็นผลผลิตที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Product of Social Relation) โดยระบุว่า “ตัวตน” (Self) ของเรานั้นก่อร่างมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับ “คนอื่น” และปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จะกระทำผ่าน “การสื่อสาร” ระหว่างตัวเรากับผู้อื่น

ขณะที่อัตลักษณ์และการสื่อสารตามทัศนะของกระบวนการทัศน์ใหม่ของสื่อสารศึกษา ได้ใช้ทัศนะแบบประกอบสร้างนิยม (Constructionism) ที่เห็นว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมา ดังนั้น เมื่อถูกประกอบสร้างได้ก็ย่อมถูกรื้อสร้าง (Deconstruct) และถูกสร้างขึ้นมาใหม่ได้ (Reconstruct) ด้วยเหตุนี้ อัตลักษณ์จึงมีลักษณะเลื่อนไหลไปมา (Dynamic/Shifting) ตามแต่สถานการณ์หรือแล้วแต่บริบท และในการประกอบสร้างอัตลักษณ์นั้น ก็จำเป็นต้องมีหน้าตักหรือฐานทุน (Capital) ที่เหมาะสม ซึ่งต้นทุนของชาวไทยในมาเลเซียนั้นก็คือทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ดังแนวคิดของ P. Bourdieu ที่ขยายขยายมาจากเรื่องของทุนอันเป็น “แหล่งที่มาของอำนาจ” (Source of Power) ตามแนวคิดพื้นฐานของกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมือง ขณะเดียวกัน Foucault ที่เสนอว่า “อัตลักษณ์นั้นเป็นผลผลิตที่เกิดจากการทำงานของวาทกรรม” (Identity is the product of discourse) ก็สนใจเรื่องของ “อำนาจ” โดยเสนอว่า อัตลักษณ์เป็นเรื่องที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอำนาจและทรัพยากร ซึ่งความต้องการอัตลักษณ์นั้นเป็นเรื่องของการระดม/ต่อสู้/ต่อรองเพื่อทรัพยากรอย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้อำนาจนั้นไประดมมา

ดังนั้น เมื่อนำแนวคิดเรื่อง “การประกอบสร้างอัตลักษณ์” (Identity Construction) มาประสานกับแนวคิดเรื่อง “อำนาจ” การตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องอัตลักษณ์ตามกระบวนการทัศน์ใหม่ฯ จึงต้องถามว่า “อัตลักษณ์ของเรานั้น ใครเป็นคนสร้าง เราสร้างเองหรือคนอื่นมาสร้างให้ เรามีอำนาจที่จะสร้างอัตลักษณ์ของเราเองหรือไม่ และหากอัตลักษณ์ที่เราสร้างแตกต่างจากที่ผู้อื่นสร้างให้ สุดท้ายแล้วผลลัพธ์ของอัตลักษณ์ที่ออกมาจะเป็นอย่างไร”

นอกจากนี้ ทฤษฎีการสื่อสารอัตลักษณ์ (The Communication Theory of Identity หรือ CTI) ถูกพัฒนาขึ้นโดย M. Hecht และคณะ (Littlejohn, 2009 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2555) ในช่วงทศวรรษ 1980 โดยมีจุดยืนทางทฤษฎีอย่างชัดเจนว่า จะต้องไม่ศึกษา “อัตลักษณ์” แบบ “ตัวตน” (Self) ที่เป็นปัจเจกที่มีเพียงหนึ่ง ที่แยกขาดออกไปจากสิ่งแวดล้อมอื่นๆ หากทว่า จะพิจารณา “อัตลักษณ์” ว่ามนุษย์เป็น “สัตว์สังคม” (Social Being) ที่ถูกแวดล้อมด้วยการสื่อสาร ความสัมพันธ์และชุมชนรอบๆ ตัวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น อัตลักษณ์ของเราจึงมีลักษณะที่

หลากหลายและเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Multiple Shifting Identity) โดยนำเสนอวิธีการวิเคราะห์อัตลักษณ์โดยจัด “กรอบ/ชั้น” (Frame/Layer) ของอัตลักษณ์ออกเป็น 4 ประเภท ที่นำมาสู่การตอบคำถามว่า เรารู้ตัวใหม่ว่าเราเป็นใคร (Personal Frame) เราจะบอกคนอื่นได้อย่างไรว่าเราเป็นใคร (Enacted Frame) แล้วคนอื่นเขามองว่าเราเป็นใคร (Relational Frame) คนในกลุ่มเดียวกันมองพวกเรากันเองว่าเป็นใคร (Communal Frame) หรือในลักษณะของ “อัตลักษณ์ร่วม” (Collective Identity)

แนวทางการศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ (Identity Studies)

อัตลักษณ์เป็นแนวคิดที่มีการศึกษามาก่อนอย่างยาวนานก่อนการก่อตัวของกระบวนทัศน์ใหม่ของสื่อสารศึกษา และมีการศึกษาอย่างกว้างขวางในหลายสาขาวิชา เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รวมทั้งมีการศึกษาจากหลายสำนักคิด เช่น สำนักคิดยุคสมัยใหม่ (Modernism) ที่มักเชื่อว่า มนุษย์เรามีแก่นแกนสภาวะบางอย่างที่มั่นคงแน่นอน (Essentialism/Static) ที่เรียกว่า “อัตลักษณ์” ตัวอย่างเช่น ทศนะของ E. Ericson (อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2555) ที่นิยามว่า อัตลักษณ์หมายถึงความเป็นตัวของตัวเองที่คงตัวเหมือนเดิมและมีลักษณะร่วมบางอย่างที่สำคัญร่วมกับคนอื่น (Identity connotes both a persistent sameness within oneself (Selfsameness) and a persistent sharing of some kind of essential character with others) หรือกลุ่มสำนักคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Post Modernism) ที่เชื่อว่า อัตลักษณ์นั้นมิใช่ “ผลผลิต” (Product) ที่มีแก่นแกนสภาวะที่คงที่ หากว่าอัตลักษณ์นั้นเป็น “กระบวนการ” (Process) ที่มีพลวัตสลับไหลและมีหลายโฉมหน้า (Multi-Faceted) แล้วแต่ในแต่ละบริบท เป็นต้น

อัตลักษณ์ยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยอาจเกิดขึ้นจากแรงขับภายนอก เพราะฉะนั้นอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลอาจจะคงที่ในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง ในขณะที่อาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งไปพร้อมๆ กัน ดังส่วนหนึ่งในบทความเรื่อง “บางครั้งเป็นคนไทย บางครั้งไม่ใช่ อัตลักษณ์แห่งตัวตนที่ผันแปรได้” ของนิติ ภาวครพันธุ์ (2541) ที่ได้ขยายขยายคุณลักษณะของอัตลักษณ์เพิ่มเติมว่า อัตลักษณ์มีคุณลักษณะสำคัญสองประการ คืออัตลักษณ์มีหลากหลายมิติ (Dimension) และมีพลวัต (Dynamic) โดยอาจเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวไปตามสภาพการณ์และบริบทแวดล้อม ซึ่งก็สอดคล้องกับทศนะของ Hall ที่กล่าวว่า อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่โปร่งใส ไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่สำเร็จลงแล้วหรือเป็นภาพที่แสดงแทนความจริง แต่อัตลักษณ์คือการผลิตที่ไม่เคยสมบูรณ์ มันเป็น

วัฒนธรรมที่อยู่ในบริบทของอำนาจ ผู้รู้และความเป็นสิ่งแท้ (Authenticity) แต่การประกาศหรือการเขียนนั้นถูกกระทำในสถานการณ์ สถานที่ วัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะเป็นอย่างมากและตลอดเวลาที่เราพูดในบริบทต่างๆ ก็คือการวางหรือกำหนดตำแหน่งแห่งที่นั่นเอง (Hall, 1990 อ้างถึงใน สุจิตรา เปลี่ยนรุ่ง, 2553)

ทั้งนี้ ในทางสังคมวัฒนธรรม อัตลักษณ์ถือเป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของคนและชุมชนซึ่งสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ ถูกครอบงำโดยวัฒนธรรมกระแสหลักและของผู้มีอำนาจมากกว่า ซึ่งการพัฒนาแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนหรือท้องถิ่นนิยมพูดถึงการพัฒนาว่า เป็นกระบวนการ “คืนสู่รากเหง้า” สืบหาตัวตนและอัตลักษณ์ที่ถูกลืม ถูกครอบงำให้ฟื้นคืนมาเป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพึ่งตนเอง ให้คืนความเชื่อมั่นและการเคารพตนเอง ความรู้ ภูมิปัญญาและจารีตประเพณีอันดีงาม (เสรี พงศ์พิศ อ้างถึงใน ปวรรรณ ทรงบัณฑิตย, 2549) ลักษณะของการสืบค้นหาตัวตนหรืออัตลักษณ์ที่ถูกลืมนผ่านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์นี้เองที่เป็นรูปแบบของการคิดหรือจินตนาการถึงความแตกต่างของสิ่งที่อยู่ใกล้และสิ่งที่อยู่ไกลออกไป ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยคุณค่าจากจินตนาการและการสร้างภาพที่เราารู้สึก สิ่งที่เราทุกคนล้วนเป็นเจ้าของประกอบขึ้นเป็นสิ่งที่ Benedict Anderson เรียกว่าชุมชนในจินตนาการ “An imagined community” ซึ่งก็คือชุดคำอธิบายต่างๆ ที่มีอิทธิพลที่อยู่ในฐานะของความทรงจำทางสังคม (Collective Memory) เป็นเป้าหมายต่อปัจเจกและรวมถึงการรื้อฟื้นความทรงจำขึ้นมาใหม่ด้วย

ดังนั้น อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จึงมิได้มีรูปแบบแน่นอนตายตัว หากแต่เป็น “ยุทธวิธี” ในการนำเสนอตนเองที่เลื่อนไหลและปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไข สถานการณ์และผลประโยชน์ที่เปลี่ยนแปลงไป อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ยังเป็นเรื่องของการเจรจาต่อรองและการต่อสู้ ด้วยการรื้อรื้อหรือขอบเขตทางชาติพันธุ์ (Ethnic Boundaries) ซึ่งตนเองสร้างไว้เพื่อแบ่งแยก หรือชนกลุ่มอื่นๆ และรัฐล้อมไว้เพื่อกีดกัน และการปรับเปลี่ยนจุดเผชิญหน้าระหว่างคนกลุ่มต่างๆ กระบวนการรื้อรื้อและสร้างใหม่อย่างต่อเนื่องนี้เอง ที่ทำให้โครงสร้างของอำนาจในพื้นที่ชายแดนนั้นมีการก่อรูป ผลิตใหม่ และนิยามความหมายในลักษณะที่เลื่อนไหลไปมา ตามบริบทและเงื่อนไขของการเจรจาต่อรองที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา (ยศ สันตสมบัติ, 2551)

อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนพลัดถิ่น (Ethnic identity of diaspora)

การเป็นคนพลัดถิ่นต้องมีการปรับตัวเข้ากับความสัมพันธ์เชิงอำนาจชุดต่างๆ ในพื้นที่ใหม่ เพราะสภาพการทำงาน ชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป สถานะทางสังคมที่แตกต่างไป รวมทั้งความหมายทางวัฒนธรรมและระบบคุณค่าที่ผิดแผกไปจากเดิม คนพลัดถิ่นจึงต้องมีการ

เจรจาต่อรองเพื่อตีความระบบคุณค่าและความหมายใหม่ ซึ่งอาจหมายถึงการทบทวนและปรับเปลี่ยนมุมมอง โลกทัศน์และอัตลักษณ์เดิมที่เคยมีมาก่อน (ยศ สันตสมบัติ, 2551)

นอกจากนี้ เมื่อแนวคิดเรื่องรัฐชาติยังมีความเกี่ยวเนื่องกับอัตลักษณ์และอำนาจอย่างไม่อาจแยกออกจากกันได้ แนวโน้มที่ชัดเจนของรัฐชาติในโลกปัจจุบัน จึงมีอยู่สองทางหลักๆ โดยทางหนึ่งคือ การคงสภาพรวมศูนย์อำนาจรัฐไว้ที่แหล่งเดียวควบคู่ไปกับการธำรงรักษาอำนาจการนำของชาติพันธุ์ที่เป็นใหญ่ต่อไป และหากเป็นไปได้ ก็ยังขยายการรวมศูนย์นี้ให้มากขึ้น กว้างขวางขึ้น โดยมุ่งที่จะหลอมรวมความแตกต่างทั้งหลายให้อยู่ภายใต้อัตลักษณ์แห่งชาติเพียงหนึ่งเดียวและเพื่อสร้างความมั่นคง ส่วนอีกทางหนึ่งคือ การทำให้การรวมศูนย์อำนาจรัฐกระจายออกไปสู่หลายแหล่ง ควบคู่ไปกับการลดอำนาจนำของชาติพันธุ์เป็นใหญ่ เปิดโอกาสให้ชาติพันธุ์กลุ่มน้อยต่างๆ มีพื้นที่และอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรของตนเองได้ รวมทั้งรักษาและสร้างสรรค์อัตลักษณ์อันแตกต่างหลากหลายได้เช่นกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ต่อประเด็นปัญหาชาตินิยมชนกลุ่มน้อยภายในประเทศนั้น ยิ่งทำให้เป็นเรื่องของความมั่นคง ความมั่นคงกลับยิ่งลดน้อยลง แต่ยิ่งทำให้เป็นเรื่องของความเป็นธรรม ความมั่นคงกลับยิ่งเพิ่มขึ้น (วิระ สมบูรณ์, 2553)

คนพลัดถิ่น “ไทย” ในมาเลเซียกับการสื่อสารอัตลักษณ์

(Siamese diaspora in Malaysia and communicating identity)

จากการค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์มาเลเซียเชื้อชาติไทยและการศึกษาเรื่อง การสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย (Communication for maintaining cultural identity of the Siamese-Malaysian community in Kedah, Malaysia) ของผู้วิจัยเมื่อปี พ.ศ. 2552 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทย ศักยภาพและบทบาทของสื่อบุคคล รวมถึงสถานภาพและบทบาทของสื่อพิธีกรรมในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ศักดิ์ศรีของชุมชน ได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

ชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซียมักอยู่อาศัยร่วมกันแบบครอบครัวขยาย ผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ติดพื้นที่มาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ และมีระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ เช่น การทำนา ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ ปลูกผัก และทำไร่ยาสูบ ขณะที่คนอีกจำนวนหนึ่งประกอบ

อาชีพอิสระของตัวเอง รับจ้างเป็นพนักงานในบริษัทห้างร้านหรือค้าขายปลีก รวมถึงรับราชการ และโดยทั่วไปชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยนิยมปลูกฝังให้ลูกหลาน “ดอง” หรือแต่งงานกับกลุ่มชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยด้วยกันเอง จึงมีความเป็น “เครือญาติ” กันเกือบทั้งชุมชนหรือมี “ต้นตระกูล” เดียวกัน รวมถึงมีความผูกพันในระบบอุปถัมภ์ มีการผูกสัมพันธ์ทางใจที่แสดงออกโดยการนับถือกันเสมือนญาติโดยสายโลหิต ที่เรียกว่า “พ่อยก แม่ยก พี่ยก น้องยก” และเนื่องจากบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยมักตั้งอยู่กระจายไปตามเรือกสวนไร่นา และไม่นิยมทำรั้วบ้าน ทำให้แต่ละครอบครัวภายในชุมชนจะมีความใกล้ชิดผูกพันและรู้จักกันเป็นอย่างดี มีความสามัคคี คอยช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะในรูปแบบของการ “กินงาน” ไม่ว่าจะเป็นงานแต่งงาน งานบวช งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ ซึ่งหากมีการจัดงานขึ้นในบ้านของครอบครัวหนึ่ง สมาชิกในชุมชนคนอื่นๆ ก็จะพากันไปร่วมงานและช่วยงานนั้นๆ กันคนละไม้คนละมือตามความถนัด

ความใกล้ชิดสนิทสนมและความผูกพันของชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยยังก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการชุมชนโดยการสร้างระบบสวัสดิการของชุมชนขึ้น เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีหลักประกันในชีวิตเมื่อประสบปัญหา และเป็นระบบความช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพิงกันที่ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความมั่นคงในการดำรงชีวิตมากขึ้น เช่น การจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจศพประจำหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือญาติของผู้ตายในการจัดพิธีศพตามประเพณีไทย หรือการจัดเวรทำอาหารถวายพระ ในกรณีที่สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพาราและต้องออกไปทำงานตั้งแต่เช้ามืด ทำให้ไม่มีเวลาจัดเตรียมอาหารเพื่อตักบาตรและถวายพระ แต่ด้วยความสำนึกในจิตวิญญาณของการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ไม่อาจละเลยต่อการทำนุบำรุงสถาบันศาสนา สมาชิกในชุมชนจึงมีข้อตกลงร่วมกันให้มีการจัดเวรทำอาหารถวายพระทุกวัน ซึ่งสมาชิกในชุมชนทุกครัวเรือนก็สามารถทำตามข้อตกลงได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง และถึงแม้ว่าในวันพระจะไม่ได้มีการจัดเวรทำอาหาร แต่สมาชิกในชุมชนแต่ละครัวเรือนต่างจัดอาหารมาถวายพระร่วมกันอย่างเหนียวแน่น ซึ่งความสมัครสมานสามัคคีดังกล่าว ถือเป็นทุนทางสังคมที่ชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยมีอยู่อย่างแข็งแกร่ง

ขณะที่ในด้านเศรษฐกิจนั้น พื้นที่ในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียนับเป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีป่าร้อนชื้นอันเป็นที่เกิดของพืชและสัตว์ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ทำให้ได้ผลิตผลทั้งพืชและสัตว์ที่เป็นประโยชน์ต่อการยังชีพ จากการสำรวจ (คำณวน นวลสนอง, 2546) จึงพบว่า คนไทยในมาเลเซียอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นในพื้นที่ที่

อุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำหรือลำคลองที่มีน้ำไหลผ่านตลอดปี และเหมาะแก่การทำการเกษตร เช่น ชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยในอำเภอเป็นดัง รัฐเคดาห์ (ไทรบุรี) และในอำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน เป็นต้น และด้วยสภาพภูมิประเทศของคาบสมุทรมาเลย์ ทำให้ประเทศมาเลเซียมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยเป็นแหล่งผลิตยางพาราที่สำคัญของโลก มีพื้นที่ปลูกข้าวเจ้ามากในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำทั้ง 2 ด้านของคาบสมุทร มีการทำเหมืองแร่ดีบุก แร่เหล็ก น้ำมัน และแก๊สธรรมชาติ รวมถึงส่งออกแร่ดีบุกเป็นอันดับหนึ่งของโลก และได้รับการยกย่องว่าเป็นเสี้ยวเศรษฐกิจ 1 ใน 5 ของเอเชีย ซึ่งรัฐเคดาห์ ได้ชื่อว่าเป็น “อู่ข้าวของประเทศมาเลเซีย” (The Rice Bowl of Malaysia) โดยรัฐบาลมาเลเซียมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรที่มีอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ให้ได้เพิ่มผลผลิตโดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่แทนการใช้แรงงานคนหรือสัตว์ รวมถึงให้การสนับสนุนในเรื่องเงินทุน การแจกปุ๋ยหรือเมล็ดพันธุ์ที่จะนำมาใช้ในการเพาะปลูก

ด้านการเมืองการปกครอง ประเทศมาเลเซีย มีระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) ใช้ระบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ โดยมีสมเด็จพระราชาธิบดี (Yang di-Pertuan Agong) เป็นประมุขของประเทศ ซึ่งผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันขึ้นดำรงตำแหน่ง วาระละ 5 ปี โดยมาจากการเลือกตั้งจากเจ้าผู้ปกครองรัฐ 9 แห่ง (เคดาห์ กลันตัน ตรังกานุ เปอร์ลิส ปะหัง สลังงอร์ ยะโฮร์ เประ และเนกรีเซมบิลัน) และมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาลสหพันธรัฐ ปัจจุบันประเทศมาเลเซียอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลกลางที่เป็นกลุ่มพรรค BN (Barisan Nasional) ซึ่งประกอบด้วย พรรค UMNO (United Malays National Organization), พรรค MCA (Malaysian Chinese Association), พรรค MIC (Malaysian Indian Congress) และพรรคการเมืองกลุ่มอื่นๆ ส่วนพรรคฝ่ายค้าน ประกอบด้วย พรรค PAS (Islamic Party of Malaysia), พรรค PKR (People's Justice Party), พรรค DAP (Democratic Action Party) โดยรัฐเคดาห์ รัฐตรังกานุและรัฐเปอร์ลิส อยู่ภายใต้การปกครองของพรรค BN (Barisan Nasional) และรัฐกลันตันอยู่ภายใต้การปกครองของพรรค PAS (Islamic Party of Malaysia) ในฐานะรัฐบาลของรัฐ (State Government) ซึ่งมีอำนาจในการออกกฎหมายเพื่อบริหารรัฐและใช้บังคับกับพลเมืองในรัฐนั้นๆ โดยไม่ขัดกับกฎหมายสูงสุดของประเทศ ทั้งนี้ ผู้แทนที่สำคัญของประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Ahli Parlimen) และสมาชิกวุฒิสภา (Senator) ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งจะเป็นตัวแทนของชนกลุ่มน้อยในประเทศมาเลเซีย เช่น กลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิม (Orang Asli) รวมทั้งชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทย ก็มีตัวแทนที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา อาทิ คุณเจริญ อินทร์ชาติ อดีตประธานของ

สมาคมคนสยามมาเลเซีย ต่อมาคือ คุณชีวขุน เอมอัมไพ อดีตรองประธานสมาคมคนสยามมาเลเซียและที่ปรึกษาของมุขมนตรีแห่งรัฐเปอร์ลิส และปัจจุบันคือ ดาโต๊ะบุญเสริม สุวรรณมณี ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2553 - 2559

นอกจากนี้ ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยยังมีการรวมกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อสร้างความมีเอกภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ในรูปแบบของสมาคมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เช่น สมาคมคนสยามมาเลเซีย (Persatuan Masyarakat Siam Malaysia) สมาคมคนสยามเคดาห์ (Persatuan Masyarakat Siam Kedah) สมาคมคนสยามรัฐกลันตัน (Persatuan Masyarakat Siam Kelantan) เป็นต้น โดยเข้าไปมีบทบาททางการเมือง เพื่อต่อสู้และปกป้องสิทธิในผลประโยชน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงต่อรองกับกลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่า ในขณะที่รูปแบบการเมืองการปกครองในชุมชน ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยมีผู้ใหญ่นบ้านซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการให้ทำหน้าที่ปกครองหมู่บ้าน ติดต่อประสานกับหน่วยงานราชการ ทั้งในเรื่องของบุคคล เอกสาร ข้อมูล และสวัสดิการต่างๆ เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา การช่วยเหลือทุนในการเพาะปลูก เป็นต้น รวมทั้งเป็นผู้รับเอานโยบายของรัฐบาลมาใช้ในการบริหารจัดการหมู่บ้าน ภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลางและกฎหมายของแต่ละรัฐควบคู่กันไป

ในด้านภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า ในรัฐทางตอนเหนือของมาเลเซียมีโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมแบบผสมผสานทั้งมาเลย์ จีน อินเดีย ไทยและชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ที่อยู่ร่วมสังคมเดียวกันมาเป็นเวลานาน โดยชาวมลายูเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่สุด ภาษาประจำชาติคือภาษามาเลย์หรือภาษาบาฮาซา (Bahasa Melayu) และมักใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกับคนต่างชนชาติ รวมถึงมีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ประชาชนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา

สำหรับชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยมักใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในชีวิตประจำวัน ทั้งในการพูดคุยเจรจา การจดบันทึกต่างๆ ในป้ายประกาศหรือป้ายประชาสัมพันธ์ ตลอดจนบันทึกหรือจารึกบนข้าวของเครื่องใช้ภายในวัด แต่หากต้องติดต่อสื่อสารกับชนชาติอื่น เช่น กับชาวมาเลเซีย ก็จะใช้ภาษามาเลย์หรือภาษาบาฮาซา (Bahasa Melayu) หรือกับชาวจีน ก็จะใช้ภาษาจีน แต่สำหรับการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยด้วยกัน จะใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ในการพูดคุย ดังนั้น ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยจึงสามารถพูดคุยได้หลายภาษา ซึ่งภาษาที่ใช้นั้นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภาษาในภาคใต้ประเทศไทย ดังที่ ฉันทัส ทองช่วย (2526) ได้ศึกษาเรื่อง ภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันในรัฐ

กลันตัน ไทบุรีและเปอร์ลิส โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยที่ใช้ในรัฐกลันตัน ไทบุรีและเปอร์ลิสของประเทศมาเลเซียกับภาษาถิ่นใต้ที่ใช้ในประเทศไทย พบว่า ภาษาไทยที่ใช้ในรัฐกลันตัน ไทบุรีและเปอร์ลิส มีความคล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นใต้ โดยภาษาไทยกลันตันจัดให้อยู่กลุ่มเดียวกับภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มตากใบ ส่วนภาษาไทยไทบุรีและเปอร์ลิสมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มนครศรีธรรมราชและสงขลา นอกจากนี้ยังพบว่า ภาษาไทยที่ใช้ใน 3 รัฐดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากภาษามลายู ทั้งในเรื่องของระบบเสียง โครงสร้างของคำ การใช้ศัพท์และการเรียงลำดับคำของประโยค ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คนไทยในมาเลเซียและคนไทยในประเทศไทยมีลักษณะร่วมกัน คือ ใช้ภาษาไทยที่คล้ายคลึงกัน สามารถสื่อสารกันได้ด้วยความสะดวก

นอกจากนี้ ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยยังนิยมตั้งชื่อและนามสกุลตามธรรมเนียมไทย ซึ่งได้ถูกระบุไว้ในบัตรประชาชนของประเทศมาเลเซียอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยระบุไว้ในส่วนของชื่อและต่อท้ายด้วยการระบุว่าเป็นลูกชาย/ลูกสาวของ... (A/L : Anak Lelaki, A/P : Anak Perempuan) ตามกฎหมายของประเทศมาเลเซีย และชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยส่วนใหญ่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ เนื่องจากการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทยขึ้นในวัดของหมู่บ้าน ทำการเรียนการสอนในช่วงเวลาหลังจากเลิกเรียนของสถานศึกษาของรัฐและในวันหยุดราชการ เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนภาษาไทย รวมถึงยังมีการเรียนการสอนธรรมศึกษาควบคู่กันไปด้วย โดยมีพระสงฆ์ ฆราวาสหรือผู้นำในชุมชนเป็นผู้สอน ซึ่งภายหลังมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นความร่วมมือของมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ประจำวัดในประเทศมาเลเซีย ร่วมกับมูลนิธิพระวิเชียรโมลี (แฉล้ม เขมปญโญ) วัดชัยมงคล (พระอารามหลวง) อำเภอเมืองและมหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา ในโครงการผลิตหนังสือเรียนภาษาไทย สำหรับชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทย ในประเทศมาเลเซีย

นอกเหนือจากสื่อการเรียนการสอนที่ถือเป็นสื่อกลางแสดงถึงความร่วมมือระหว่างชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยและคนไทยในประเทศไทย และเป็นสื่อที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกันแล้ว ปัจจุบันชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยจำนวนมากก็นิยมเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนไทย เช่น โทรทัศน์ วิทยุ โดยนิยมติดตามรายการข่าวและละครจากสถานีโทรทัศน์ของไทย นิยมฟังเพลงที่เป็นภาษาไทย รวมถึงมีความชื่นชมในตัวละครป็นนักร้องและดาราไทย เป็นต้น ดังนั้นสำหรับชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทย ภาษาไทยจึงถือเป็นสิ่งที่บรรพชนคนไทยได้สร้างและกำหนดขึ้นเพื่อใช้แทน

วัตถุ แทนความคิด แทนอารมณ์ความรู้สึก เพื่อสื่อความหมายและสร้างความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งทำให้ภาษาไทยถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการบันทึกและถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยอันเป็นมรดกตกทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาหลายต่อหลายช่วงอายุคน

ชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทยมีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า จึงมีวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมจิตใจของสมาชิกในชุมชน ซึ่งนอกจากวัดจะเป็นสถานที่ในการประกอบศาสนพิธีและงานประเพณีแล้ว วัดยังถือเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเวทีในการจัดประชุมเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารหรือระดมความคิดเห็น เป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนภาษาไทย รวมถึงเป็นพื้นที่ในการพบปะพูดคุยของชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทยด้วยกันเอง ในขณะที่พระสงฆ์ นอกเหนือจากการทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาและดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะที่เป็นบรรพชิตแล้ว พระสงฆ์ยังอยู่ในฐานะของครูผู้สอนและให้ความรู้ และยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของคนในชุมชน เนื่องจากในอดีต คนส่วนมากอ่านหนังสือไม่ออก ไม่มีโรงเรียนในชุมชน การคมนาคมก็ไม่สะดวก คนสมัยก่อนจึงอาศัยการศึกษาเล่าเรียนจากพระสงฆ์และอาศัยการฟังเทศน์เพื่อการเรียนรู้เป็นสำคัญ จึงทำให้บทบาทของพระสงฆ์ได้รับการยอมรับนับถือเป็นอย่างมาก

ในฐานะของพุทธศาสนิกชน ชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทยถือได้ว่าเป็นผู้ยึดมั่นในหลักธรรม คำสอนของพระพุทธศาสนา และนิยมประกอบพิธีกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อย่างเคร่งครัด เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น นอกจากนี้ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยก็ยังคงยึดถือปฏิบัติอยู่อย่างต่อเนื่อง เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีวันว่าง ประเพณีบุญเดือนสิบ ประเพณีวันลอยกระทง รวมถึงประเพณีการบวช ขณะเดียวกัน สื่อพื้นบ้าน เช่น หนังตะลุง โนรา ก็เป็นที่นิยมและรู้จักอย่างแพร่หลายในชุมชนชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทย

นอกจากนี้ วิถีชีวิตของชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทย ยังคงมีความผูกพันอยู่กับความเชื่อและพิธีกรรมดั้งเดิม ทั้งความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติและอำนาจไสยศาสตร์ไร้ลบลผลสมผสานกับความเชื่อทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพราหมณ์ ศาสนาฮินดู และศาสนาพุทธ โดยกล่าวกันว่าชาวมาเลเชียซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ในไทรบุรี มักเกรงกลัวชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทยซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย เนื่องจากเชื่อว่าชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทยมีคาถาอาคมสามารถบันดาลสิ่งที่ต้องการได้อย่างน่าพิศวง (ประพนธ์ เรืองณรงค์, 2545) ซึ่งระบบความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องผีสิงเทวดา ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์และเครื่องรางของขลัง โดยเฉพาะความเชื่อ

เรื่องผีบรรพบุรุษ สามารถสะท้อนให้เห็นว่าพื้นฐานความเชื่อของชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทยมีความเชื่อเรื่อง “ผี” เป็นตัวกำกับอยู่เบื้องหลัง ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงทางจิตวิญญาณให้สมาชิกในชุมชนมีความผูกพันซึ่งกันและกัน รวมถึงเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมให้สมาชิกในชุมชนอยู่ร่วมกันในกรอบจริยธรรมของชุมชนอย่างเหมาะสม

ในด้านการสื่อสาร ชุมชนชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน วัดจึงเป็นพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) ของชุมชนทั้งในการประกอบศาสนพิธี จัดงานประเพณี และการประกอบกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน มีการแจ้งข่าวไปยังสมาชิกในชุมชนโดยอาศัยกรรมการวัดเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดข่าวสารแบบเคาะประตูบ้านทุกครัวเรือน หรือการจัดทำใบประกาศติดตามร้านค้า บริเวณวัดหรือบอร์ดติดป้ายประกาศประจำหมู่บ้าน รวมถึงอาศัยการประกาศให้ทราบโดยทั่วกันผ่านเครื่องขยายเสียงในงานวัดขณะที่มีสมาชิกในชุมชนมาร่วมงานกันเป็นจำนวนมาก

ขณะที่อิทธิพลของสื่อมวลชน (Mass Media) ก็มีบทบาทอย่างมากในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่อยู่ไกลกัน โดยในแง่ของการเปิดรับสื่อของชุมชนชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทย ก็มีการเปิดรับสื่อทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ ฯลฯ ของมาเลเชียและประเทศไทยควบคู่กันไป ซึ่งการเปิดรับสื่อจากประเทศไทยถือเป็นการขยายช่องทางการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมไทยและสื่อพิธีกรรมต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น รวมถึงยังเอื้อให้ชุมชนสามารถเลือกสรรเอาไปใช้หรือนำไปบูรณาการกับประสบการณ์และความรู้เดิมที่มีอยู่เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชน ดังนั้นอิทธิพลของสื่อมวลชนจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และสร้างประสบการณ์จากทั้งภายในและภายนอกชุมชน

ทั้งนี้ ยังรวมถึงการรวมกลุ่มของเยาวชนชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย ภายใต้ชื่อ “กลุ่มร่วมไทย” ที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและมีความคาดหวังที่จะให้รุ่นน้องชาวมาเลเชียเชื้อชาติไทยด้วยกันมีความก้าวหน้าทางการศึกษามากขึ้น ซึ่งมีคณะทำงานเป็นกลุ่มเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัยของรัฐต่างๆ โดยมีพระสงฆ์และกลุ่มรุ่นพี่ที่ได้จบการศึกษาไปแล้วและมีหน้าที่การงานที่ดี คอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนงบประมาณ และช่วยประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยกลุ่มร่วมไทยมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบ ของ “ค่ายอบรม” ที่มีการแนะแนวรุ่นน้องในวัยที่กำลังจะเข้าศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเรื่องของการเลือกสาขาวิชาเรียนตามความถนัด การเตรียมตัวและ

การปรับตัวเมื่อเข้าเรียน รวมถึงแนวทางการศึกษาที่จะนำไปสู่การประสบความสำเร็จ ซึ่งในการจัดกิจกรรมทุกๆ ปี มักจัดขึ้นเป็นระยะเวลา 2-3 วัน โดยใช้พื้นที่ของวัดเป็นสถานที่จัดกิจกรรม และมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมโดยใช้พื้นฐานความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นสื่อ นำกิจกรรม เช่น การสวดมนต์ตอนเช้าก่อนเริ่มทำกิจกรรมแนะแนว การจัดให้มีช่วงเวลาสำหรับการฟังเทศน์ การอบรมเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เป็นต้น ซึ่งนอกเหนือจากการติดต่อสื่อสารในขณะร่วมกิจกรรมแล้ว สื่อใหม่ (New Media) และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) อันเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบันก็ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างกันของชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น การติดต่อสื่อสารและการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายของรัฐที่มีต่อชาติพันธุ์ตนเองของกลุ่มเยาวชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยผ่านเว็บไซต์ร่วมไทย (www.ruamthai.net) ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารที่สามารถยึดโยงเยาวชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของรัฐต่างๆ ในมาเลเซียเอาไว้ด้วยกัน และนับเป็นคุณูปการของสื่อใหม่ (New Media) ที่มีนัยสำคัญต่อการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ชนชาติไทยในประเทศมาเลเซีย

ทั้งนี้ ในบริบทของการเปลี่ยนผ่านทางสังคม ชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีศักยภาพท่ามกลางวัฒนธรรมต่างชนชาติโดยอาศัย 4 บริบท คือ การปลูกฝังและสร้างสำนึกเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ ทำให้สมาชิกในชุมชนมีความคิดคำนึงเรื่องเชื้อชาติและมีสำนึกร่วมในความเป็นชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาและธำรงรักษาบริบททางวัฒนธรรม อันเป็นหน้าด่านหรือต้นทุนที่มีความหมายและทรงคุณค่าในฐานะรากเหง้าของชนชาติ โดยอาศัยบริบททางความสัมพันธ์ คือการมีปฏิสัมพันธ์แบบเห็นหน้าค่าตาและสายสัมพันธ์ทางสังคมในระบบเครือญาติเป็นแรงเกาะเกี่ยวที่เข้มแข็ง และมีบริบททางการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้เกิดพลังการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านรูปแบบการสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทย 3 รูปแบบ ประกอบด้วย

การสื่อสารเพื่อเรียนรู้และถ่ายทอดทางวัฒนธรรม โดยชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยมีการเรียนรู้และถ่ายทอดทางวัฒนธรรมผ่านการอบรมสั่งสอนและการบอกเล่าของคนจากรุ่นสู่รุ่นในรูปแบบของการสื่อสารแบบปากต่อปาก (Oral Communication) มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชื่อมโยงต้นแบบทางวัฒนธรรมจากประเทศไทย ในแง่ของการสื่อสารผ่านสื่อบุคคล คนแต่ละรุ่นแต่ละช่วงอายุก็จะมีวิธีการในการเรียนรู้และถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่

แตกต่างกัน โดยคนเฒ่าคนแก่มักจะปลูกฝังลูกหลานผ่านการ “อบรมสั่งสอนและพาไปทำ” ในขณะที่ที่กลุ่มคนวัยกลางคนมีรูปแบบการถ่ายทอดแบบ “ทำให้ดู อยู่ให้เห็น” ทำให้เด็กรุ่นหลังเกิดการเรียนรู้แบบ “อยู่ไปก็รู้เอง” นอกจากนี้ ยังมีการเรียนการสอนภาษาไทยและธรรมศึกษาในโรงเรียนสอนภาษาไทย โดยมีพระสงฆ์หรือฆราวาสเป็นครูผู้สอน และมีระบบการสอนแบบ “พี่สอนน้อง” รวมถึงมีสื่อกิจกรรมนำการเรียนรู้ในโรงเรียนสอนภาษาไทยที่ตั้งอยู่ในวัดประจำหมู่บ้าน และการเรียนรู้และถ่ายทอดทางวัฒนธรรมโดยการสื่อสารผ่านสื่อพื้นบ้าน การสื่อสารผ่านสื่อมวลชน และผ่านเครือข่ายการสื่อสาร ทั้งเครือข่ายการสื่อสารภายในชุมชน เครือข่ายการสื่อสารระหว่างชุมชนและเครือข่ายการสื่อสารภายนอกชุมชน ซึ่งปฏิสัมพันธ์ผ่านการสื่อสารและพิธีกรรมต่างๆ ล้วนเป็นรูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะการสร้างอารมณ์ร่วม (Formal but emotional public events) โดยมีเป้าหมาย คือ การสร้างความหมายและความเข้าใจร่วมกัน (Share Meaning) และเพื่อต่อยอดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ในขณะที่การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยใช้ลักษณะการสื่อสารแบบเห็นหน้าค่าตา (Face-to-Face Communication) โดยการบอกกล่าวถึงเรื่องราวหรือข้อมูลข่าวสารกันแบบ “เคาะประตูบ้าน” มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม (Participates) ในรูปแบบของการ “ปรึกษาหารือ” ซึ่งมีทิศทางการไหลของข่าวสารเป็นแบบสองทาง (Two-Way Flow) และเป็นแนวระนาบ (Horizontal) โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับสาร (Share Meaning) ผ่านการสลับสับเปลี่ยนบทบาทของการเป็นผู้ส่งและผู้รับแบบไม่ผูกขาด โดยการสื่อสารผ่านพื้นที่สาธารณะในโอกาสต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีการสื่อสารผ่านสื่อเฉพาะกิจ เช่น ป้ายประกาศ 2-3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษามลายู เพื่อใช้ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารไปยังสมาชิกในชุมชนและประชาสัมพันธ์ให้ชนชาติอื่นได้ทราบ

การสื่อสารเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ศักดิ์ศรีของชุมชน ซึ่งชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยใช้การสื่อสารแบบวัจนภาษา (Verbal Communication) และอวัจนภาษา (Non-Verbal Communication) เพื่อแสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น การสื่อสารผ่านวัฒนธรรมทางจารีตหรือขนบธรรมเนียมประเพณี การสื่อสารผ่านวัฒนธรรมทางวัตถุ การสื่อสารผ่านวัฒนธรรมทางภาษา การสื่อสารผ่านวัฒนธรรมทางจิตใจ และการสื่อสารผ่านวัฒนธรรมทางสุนทรียะ รวมถึงการติดต่อสื่อสารและไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอของชาวมลายูเชื้อชาติไทยในรัฐต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อมีงานประเพณีหรือพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์กัน

อย่างเหนียวแน่น และสะท้อนถึงบทบาทของสื่อประเพณีหรือพิธีกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมและสานสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน รวมถึงเป็นเครื่องมือในการโยงใยสายสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนที่อยู่ไกลออกไปจากชุมชน นอกจากนี้ การสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ ทั้งการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยผ่านการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์และวิทยุจากประเทศไทย ก็สามารถสร้างความรู้สึกร่วมถึงความเป็นพวกเดียวกันและทำให้เกิดการคิดเชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชนชาติไทยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศที่กันได้ รวมถึงการเป็น “คนในข่าว” หรือการได้เห็นเรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ของตนถูกนำเสนอผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ ก็เป็นช่องทางแสดงออกซึ่งตัวตนของชุมชน (Community Self-Expression) และการแสดงออกซึ่งสิทธิ ศักดิ์ศรี ภูมิปัญญาของชุมชน

นอกจากนั้น การดำรงอยู่ของชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยยังต้องอาศัยบทบาทของสื่อ 2 ประเภท คือ บทบาทของสื่อบุคคลในชุมชนที่มีศักยภาพในฐานะเป็นเครื่องมือการระดมพลังชุมชน (Community Empowerment) โดยในแง่ของการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน สื่อบุคคลในชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยมีคุณลักษณะที่โดดเด่นในเรื่องของการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนด้วยความเข้าใจภายใต้กรอบคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของวัฒนธรรมและการใช้กลยุทธ์การสื่อสารหรือรูปแบบการแสดงออกทางการสื่อสารของสื่อบุคคลในชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยที่อยู่ภายใต้แนวคิดการ “แสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง” อันมีบทบาทอย่างยิ่งในการปรับประสานความเข้าใจระหว่างคนในและคนนอกวัฒนธรรม รวมถึงสื่อบุคคลในชุมชนยังมีกลวิธีในการระดมพลังการพัฒนา โดยเอา “วัฒนธรรม” เป็นตัวตั้งและใช้รูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเองและสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจากสมาชิกในชุมชน ซึ่งนำไปสู่การระดมพลังและประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นของชุมชน โดยการอาศัยความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับตัวเอง ซึ่งมีส่วนช่วยธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยไว้ได้ท่ามกลางวัฒนธรรมอื่นที่โอบล้อมอยู่

ขณะที่การธำรงรักษาสื่อพิธีกรรมอันเป็นการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเพื่อทับซ้อนร่องรอยเดิมของพื้นที่ทางวัฒนธรรม เช่น พิธีกรรมส่วนบุคคล “การบวช” และพิธีกรรมส่วนรวม “บุญเดือนสิบ” ก็ถูกใช้เป็น “เครื่องมือ” เพื่อผูกพันคนในชุมชนจำนวนมากเข้าไว้ด้วยกัน ทำหน้าที่ในการชักใยผู้คนให้เข้ามาเชื่อมประสานกัน และเชื่อมโยงคนในชุมชนทุกรุ่น ทั้งรุ่นปัจจุบันไปยังคนรุ่นก่อนและบรรพชน ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมและอารมณ์ของปัจเจกบุคคล ตลอดจนโยงใย

ไปสู่ “สำนึกร่วมของชุมชน” และยังทำหน้าที่เป็น “วาระ/โอกาส” ที่เปิดโอกาสให้คนทุกเพศทุกวัย ในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม และสื่อพิธีกรรมส่วนบุคคล “การบวช” ก็ไม่เพียงทำหน้าที่ในระดับปัจเจก หากแต่ยังมีรูปแบบของการปรับเปลี่ยนไปเป็นสื่อพิธีกรรมส่วนรวม ดังจะเห็นได้จาก บทบาทหน้าที่ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ สร้างประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงสร้างความสามัคคีเป็นปึกแผ่นของชุมชน เช่น เมื่อมีการบวชลูกหลานที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกันพร้อมกันทั้งหมู่บ้านในช่วงก่อนเข้าพรรษาของทุกปี รวมถึงการรวมตัวกันเพื่อนำลูกหลานมาบวชและจำพรรษา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อสื่อพิธีกรรมมีการดำรงอยู่ท่ามกลางบริบทต่างๆ ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สื่อพิธีกรรมจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทสังคมเช่นกัน โดยในแต่ละกลุ่มชนจะมี “วัฒนธรรมในการเลือกสรร” (Tradition of Selection) สื่อพิธีกรรมเพียงบางชนิดเอาไว้ ทำให้สื่อพิธีกรรมบางอย่างได้สูญหายไปจากชุมชนชาวมะละเชียหรือเชื้อชาติไทย หรือสื่อพิธีกรรมบางอย่างได้ถูกปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมที่แตกต่าง เช่น ประเพณีการตักบาตร ที่แต่เดิมต้องเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ที่ต้องออกเดินบิณฑบาต แต่ด้วยบริบทของชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของชนต่างศาสนาและความไม่สอดคล้องด้านเวลาระหว่างการออกไปบิณฑบาตของพระสงฆ์กับวิถีการประกอบอาชีพของสมาชิกในชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดข้อตกลงร่วมกันในการจัดเวรทำอาหารถวายพระ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อการดำรงอยู่อย่างมีศักยภาพของชุมชน สื่อพิธีกรรมบางชนิดจึงได้รับการธำรงไว้อย่างต่อเนื่องผ่านการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดโดยคนรุ่นแล้วรุ่นเล่าอย่างเข้มแข็งเพื่อเป็นหลักประกันความต่อเนื่องยืนยาวของจิตวิญญาณความเป็นไทยและธำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้วยความภาคภูมิใจอย่างมีศักดิ์ศรีของชุมชน

นอกจากนี้ การแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมะละเชียหรือเชื้อชาติไทยยังสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์แห่งตัวตนที่ผันแปรได้หรือมีการแสดงออกในหลายมิตินัย ตัวอย่างเช่น การแสดงตัวตนของชาวมะละเชียหรือเชื้อชาติไทยในฐานะพลเมืองของประเทศมาเลเซีย ที่แม้เป็นชนส่วนน้อยกลุ่มหนึ่ง แต่ก็มีสิทธิและเสรีภาพที่จะได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเท่าเทียมจากรัฐบาลของประเทศ หรือการแสดงตัวตนทางชาติพันธุ์ว่าเป็นชนชาติไทย เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาด้านการศึกษาภาษาไทย การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ตลอดจนการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาจากหน่วยงานหรือองค์กรจากประเทศไทย ซึ่งแสดงถึงบทบาทของการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ในการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ หรือการที่ชาวมะละเชียหรือเชื้อชาติไทยนิยมติดตามข้อมูลข่าวสารบ้านเมืองจากรายการข่าวของมาเลเซีย แต่

ในขณะเดียวกันก็ติดตามชมละครโดยการรับสัญญาณถ่ายทอดจากประเทศไทย ซึ่งในลักษณะเช่นนี้เป็นการใช้รูปแบบการสื่อสารเข้ามาเป็นตัวชี้วัด (Indicator) โดยสามารถสะท้อนให้เห็นว่าชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยแสดงตัวตนความเป็นพลเมืองของประเทศมาเลเซียในมิติทางเศรษฐกิจและการเมือง ในขณะที่แสดงตัวตนหรืออัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในมิติของศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น

การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยถูกสร้างขึ้นในหลายลักษณะด้วยกันทั้งในรูปแบบของผลผลิตของอัตลักษณ์ (Identity Product) เช่น ภาษา ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี รวมถึงมีกระบวนการก่อร่างสร้างรูป การธำรงรักษา การต่อรองท้าทาย และการสูญสลายหายไปของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ (Identity Process) ภายใต้บริบทรัฐชาติมาเลเซีย (Identity Process) ที่แตกต่างกัน เช่น การธำรงรักษาการรำมนินราห์ (Menora) ที่ชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยนำเสนอว่า มินราห์ไม่เพียงเป็นศิลปะการแสดงของชาติพันธุ์ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทย (Ethnic Performing Arts) หากแต่เป็นศิลปะการแสดงประจำชาติมาเลเซีย (National Performing Arts) ตั้งแต่ครั้งโบราณมา ซึ่งรัฐชาติมาเลเซียควรให้การสนับสนุนและธำรงรักษาในฐานะศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบไป ส่วนอัตลักษณ์ที่ชาติพันธุ์สร้างขึ้นนั้นอาจมีความแตกต่างไปจากที่คนอื่นมองหรือกำหนด ขึ้นอยู่กับการนิยามตัวตนและการรับรู้ความหมายบนเงื่อนไขต่างๆ เช่น ขณะที่คนในมองชาติพันธุ์ตนเป็นคนสยามติดแผ่นดินที่อยู่อาศัยมาแต่สมัยบรรพบุรุษ คนนอกกลับมองว่าเป็นคนไทยที่อพยพมาจากประเทศไทย ขณะเดียวกันก็อาจมีความเหมือน/จุดร่วมที่เห็นตรงกัน เช่น มองว่าเป็นชาติพันธุ์ที่เคร่งครัดในการดำรงตนเป็นพุทธมามกะ เป็นต้น โดยถึงแม้ว่าชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยจะมีความเชื่อมโยงผูกพันกับประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง และคนต่างวัฒนธรรมบางส่วนยังมองภาพเหมารวมว่าเป็นคน “ไทย” จากประเทศไทย แต่ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยก็ประกาศตนว่าเป็นชาติพันธุ์ที่อยู่บนผืนแผ่นดินนี้มาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ และเรียกตนเองว่าคน “สยาม” หรือ “เซียม” (Siam) ในภาษามลายู เพื่อแสดงตัวตนในฐานะพลเมืองของประเทศมาเลเซีย

นอกจากนี้ ข้อค้นพบจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยยังสะท้อนให้เห็นถึงมิติด้านต่างๆ ในการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทย ดังต่อไปนี้

ข้อค้นพบจากงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทย พบว่าพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียถูกแบ่งเป็นช่วงเวลา

ตามรูปแบบการเมืองการปกครองหรือกระบวนการสร้างชาติที่เปลี่ยนแปลงไปอันเป็นผลพวงจากยุคล่าอาณานิคมดังข้อค้นพบของ คำนวน นวลสนอง (2546) ที่ชี้ให้เห็นว่าความต่อเนื่องของพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียมีประเด็นสำคัญ คือ การตั้งถิ่นฐานของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การจัดตั้งองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง การสืบทอดวัฒนธรรมไทย การใช้ชื่อและนามสกุลที่เป็นภาษาไทย และการผสมผสานระหว่างชาติพันธุ์ ขณะที่ พรชัย นาคสีทอง (2552) แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ของชาวมลายูเชื้อชาติไทยภายใต้การปกครองของชนชาติผู้ล่าอาณานิคมในช่วงเวลาที่แตกต่าง รวมทั้งในภายหลังจากถูกผนวกเข้าเป็นพลเมืองส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย พัฒนาการการดำรงอยู่ในมิติประวัติศาสตร์ของชาวมลายูเชื้อชาติไทยทำให้เกิดความพยายามในการธำรงรักษาสถิติทางวัฒนธรรมไทยและแสดงออกถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านการจัดตั้งองค์กรทางสังคมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างๆ ขึ้น

ข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านเศรษฐกิจและการเมืองการปกครอง พบว่าในงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายของรัฐมาเลเซียนั้น การส่งเสริมความเสมอภาคของกลุ่มชาติพันธุ์ถูกนำมาใช้ในการดำเนินนโยบายภาครัฐโดยกลุ่มการเมืองทั้งสิ้น โดยข้อค้นพบของ ศุภการ สิริไพศาล (2552) ชี้ให้เห็นว่า การกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยการประกาศใช้นโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy) และนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 (VISION:2020) นั้น เป็นกระบวนการของรัฐในการดำเนินนโยบายจัดระบบความสัมพันธ์ของผู้คนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ โดยมุ่งหวังที่จะลดช่องว่างทางสังคมและนำความเสมอภาคให้เกิดขึ้นกับผู้คนทุกเชื้อชาติ ขณะที่ อภิเชษฐ กาญจนดิฐ (2552) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องเชื้อชาติกับนโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโนอย่างต่อเนื่อง พบว่า นโยบายและความเคลื่อนไหวทางการเมืองของพรรคอัมโนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานเรื่องผลประโยชน์ของชาวมลายูเป็นสำคัญ ทำให้ในระยะแรกพรรคอัมโนได้รับการยอมรับสนับสนุนจากชาวมลายูจำนวนมาก แต่ในทางกลับกันนโยบายและการเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งมีท่าทีอันแข็งกร้าวต่อกลุ่มเชื้อชาติอื่นๆ ก็ได้สร้างความขัดแย้งกับกลุ่มเชื้อชาติขึ้น ดังนั้นพรรคอัมโนจึงมีวิธียืดเยื้อและจัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติรวมถึงกำหนดบทบาททางการเมืองของกลุ่มเชื้อชาติอื่นๆ ผ่านระบบการเจรจาต่อรองทางการเมืองระหว่างพรรคอัมโนกับกลุ่ม/องค์กรทางการเมืองของกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ ส่วน อับดุลรอฮ์-มาน จะปะกียาและคณะ (2552) ชี้ให้เห็นว่าพรรค PAS ซึ่งได้รับความไว้วางใจจากคนกลันตันในการบริหารรัฐมาเป็นเวลา 17 ปี ภายใต้ต้นนโยบายสำคัญคือ โกตาบารูพัฒนาด้วยวิถีอิสลาม (Kotabaru Membina Bersama Islam) ที่มุ่งสร้างความเป็นเอกภาพตามแนวทางแห่งอิสลาม

และในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมช่วยเหลือผู้ที่ไม่ใช่อิสลามและให้ความสำคัญต่อกลุ่มชาติพันธุ์โดยการส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม จะสามารถสร้างความเท่าเทียมกันด้านสวัสดิการของรัฐและสร้างความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นได้ ดังนั้น ถึงแม้ว่ามาเลเซียจะเคยมีปัญหาคัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่ภาครัฐก็มีวิธีการจัดการกับปัญหาโดยการจัดระบบความสัมพันธ์ของกลุ่มคนเสียใหม่ในรูปแบบของการสร้างอุดมการณ์ความเป็นมาเลเซีย การประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการจัดสรรอำนาจทางการเมือง ทั้งนี้ ยังรวมไปถึงการจัดการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมและการสนับสนุนงบประมาณแก่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

ข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมพบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาททางสังคมของชาวมลายูเชื้อชาติไทยทำการศึกษาในต่างพื้นที่กัน กล่าวคือ อนุสรณ์ เมฆบุตร (2549) ศึกษาในพื้นที่รัฐเคดาห์ ส่วนวันพิชิต ศรีสุข (2552) ศึกษาในพื้นที่รัฐกลันตัน แต่ข้อค้นพบมีจุดร่วมคือ ภายใต้การบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ในรัฐพหุสังคมของรัฐมาเลเซียเพื่อสร้างเอกภาพนั้น รัฐมาเลเซียได้กำหนดให้ภาษามลายูเป็นภาษาประจำชาติ สร้างวาทกรรมหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจให้กลุ่มชาติพันธุ์อย่างเท่าเทียมกัน และสร้างนิยามพลเมืองแบบ “ภูมิบุตร” ซึ่งกระบวนการบูรณาการเช่นนี้ ถึงแม้ว่าโอกาสในการมีส่วนร่วมในการปกครองหรือดำรงตำแหน่งระดับรัฐของชาวมลายูเชื้อชาติไทยจะมีน้อยมากเนื่องจากเป็นชนกลุ่มน้อย แต่ชาวมลายูเชื้อชาติไทยก็ได้รับผลประโยชน์จากสิทธิความเป็นพลเมืองไม่น้อยไปกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ และมีการสร้างพื้นที่ของการต่อรองโดยการรวมกลุ่มทางสังคม และแม้ในด้านของภาษาจะถูกลดทอนลง ชาวมลายูเชื้อชาติไทยก็แสดงบทบาททางสังคมในการพัฒนาชุมชนโดยการเปิดโรงเรียนสอนภาษาไทยในวัด อันเป็นกลยุทธ์ในการธำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนไว้

ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในมาเลเซียมีประเด็นร่วมกันคือเป็นการศึกษาลักษณะทางวัฒนธรรมหรือตัวตนทางวัฒนธรรมของชาวมลายูเชื้อชาติไทย โดยสมชาย ศรีรักษา (2552) พบว่าลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวมลายูเชื้อชาติไทยที่เห็นได้ชัดมี 4 ประการ คือ 1) มีความสำนึกในความเป็นเชื้อชาติ 2) มีความรักในภาษาของตนเอง 3) มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และ 4) มีความเชื่อในด้านไสยศาสตร์ ซึ่งนิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต (2550) ก็เห็นตรงกันว่าชาวมลายูเชื้อชาติไทยมีลักษณะจำเพาะที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมที่เชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผี โชคลางและเรื่องของไสยศาสตร์ ในขณะเดียวกันก็พบว่าการปรับตัวและการสร้างตัวตนทางวัฒนธรรมขึ้นใหม่ของชาวมลายูเชื้อชาติไทยใช้วิธีสร้างความร่วมมือใน

ลักษณะของเครือข่ายทางสังคม แต่ก็พบว่ามีความโน้มเอียงของการขาดแคลนครูผู้สอนภาษาไทยให้แก่เยาวชนไทยในมาเลเซีย รวมถึงค่านิยมเรื่องการบวชเรียนอันเป็นสื่อพิธีกรรมส่วนบุคคลเริ่มลดน้อยลงเพราะคนส่วนใหญ่มักบวชเรียนตามธรรมเนียมปฏิบัติมากกว่าความศรัทธา ฯลฯ ที่น่าจะส่งผลต่อตัวตนทางวัฒนธรรมของชาวมลายูเชื้อชาติไทย ขณะที่ สุธานี เพ็ชรทอง (2547) ศึกษาขั้นตอนและการปฏิบัติในประเพณีทำบุญเดือนสิบอันเป็นสื่อพิธีกรรมส่วนรวม พบว่ายังถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดและเป็นแบบดั้งเดิม

นอกจากนั้น ข้อค้นพบของสมชาย ศรีรักษา (2552) ยังทำให้เห็นว่า การมีระบบการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ระบบผลิต ภาษา ศาสนา ประเพณี มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองของชาวมลายูเชื้อชาติไทย ถือเป็นจุดแข็งที่จะทำให้ชาวมลายูเชื้อชาติไทยสามารถปรับตัวเข้ากับปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม สามารถดำรงชีวิตได้อย่างกลมกลืนและมีการเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เนื่องจากแนวโน้มเรื่องความเป็นเอกภาพในเรื่องเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา จะยังมีความโดดเด่นมากขึ้น เมื่ออยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมที่แตกต่าง

งานวิจัยเกี่ยวกับสถาบันศาสนามีจุดร่วมคือข้อค้นพบเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันศาสนา โดยในชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทย พระสงฆ์ถือเป็นผู้นำทางสังคมที่มีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยผ่านการสอนภาษาในโรงเรียนสอนภาษาไทยที่ตั้งอยู่ในบริเวณวัด ขณะที่วัดก็เป็น “พื้นที่” สำหรับชาวมลายูเชื้อชาติไทยทั้งในเชิงการเมืองและวัฒนธรรม

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่า ไพลดดา ชัยศร (2552) จะพบว่า กระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารคมนาคมได้ลดบทบาทของวัดและคณะสงฆ์ไทยในการสร้าง อารัมภะรักษา ปรับเปลี่ยนและถ่ายทอดอัตลักษณ์ “ความเป็นไทย” ลงไปบ้างเนื่องจากการบริหารจัดการของวัดไทยมีความยืดหยุ่นไปตามอำนาจชี้นำทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ อุทัย เอกสะพัง (2555) ก็เห็นว่า โครงสร้าง/ระเบียบ/ข้อบังคับและการบริหารคณะสงฆ์ของชาวมลายูเชื้อสายไทในรัฐทางตอนเหนือของประเทศไทยยังคงทำตามแบบอย่างคณะสงฆ์ในประเทศไทย การเลื่อนสมณศักดิ์ที่ขึ้นกับคณะสงฆ์ฝั่งไทยและสัมพันธ์ไมตรีระหว่างคณะสงฆ์ทั้งสอง ยังสามารถเป็นกรอบในการควบคุมการปฏิบัติตนตามหลักพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และประคับประคองวิถีปฏิบัติอย่างพุทธไว้ได้ท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม

ข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านการสื่อสาร ประกอบด้วย งานวิจัยของผู้เขียนข้างต้น และงานวิจัยของ พิรยุทธ โอพันธ์ (2551) ที่เป็นการศึกษาเปรียบเทียบประเด็นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูของประเทศไทยและชาวมลายูเชื้อสายไทยในประเทศ

มาเลเซีย ที่เลือกใช้ทฤษฎีการสื่อสารวัฒนธรรมร่วม (Co-Cultural Communication Theory) Mark P. Orbe ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พยายามอธิบายถึงพฤติกรรมสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชนส่วนน้อยที่มีต่อชนส่วนใหญ่ของสังคมภายใต้อำนาจที่ไม่ทัดเทียมกัน โดยจัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับวิธีในการสื่อสารมาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยพบว่าโนทัศน์ที่อธิบายพฤติกรรมสื่อสารของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยมีมุมมองเชิงบวก เช่น การเป็นส่วนหนึ่งของชนกลุ่มอื่นขณะเดียวกันก็อ้างเอกลักษณ์ของตนไว้ การเน้นจุดร่วม สงวนจุดต่าง เป็นต้น ขณะที่สภาพแวดล้อมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยกลับมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสื่อสารของชาวไทยเชื้อสายมลายูในเชิงลบ เช่น การหลีกเลี่ยงจากการเป็นส่วนหนึ่งในสังคมของชนกลุ่มอื่น การแสดงการปกป้องความเชื่อของชนกลุ่มตนอย่างเปิดเผย เป็นต้น ขณะเดียวกันก็ค้นพบว่า ชนทั้งสองกลุ่มมีผลที่ต้องการจากการสื่อสาร 4 ลักษณะ ได้แก่ การแยกตัวออกจากกัน (Separation) การปรับตัวเข้าหากัน (Accommodation) การผสมกลมกลืนกับชนกลุ่มอื่น และการผสมกลมกลืนชนกลุ่มอื่นเข้ากับชนกลุ่มตน (Assimilation) ซึ่งผลที่ต้องการจากการสื่อสารดังกล่าวเป็นองค์ประกอบหนึ่งของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้พฤติกรรมสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Influential factors of co-cultural practice selection)

ในทัศนะของผู้เขียน ด้วยแนวคิดพื้นฐานเรื่องอัตลักษณ์ที่มีคุณลักษณะสำคัญสองประการ คือ อัตลักษณ์มีหลากหลายมิติและมีพลวัต ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวไปตามสภาพการณ์และบริบทแวดล้อม อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยเกิดขึ้นจากการประกอบสร้างอย่างเป็นพลวัต ดังนั้นอัตลักษณ์จึงมีคุณลักษณะต่างๆ (Identity Product) และมีกระบวนการก่อร่างสร้างรูป การอ้างรักษา การต่อรองท้าทาย และการสูญเสียหายไป (Identity Process) ภายใต้บริบทรัฐชาติมาเลเซีย โดยอาศัยรูปแบบการสื่อสารในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ รวมถึงการรับรู้ความหมายและคุณค่าของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนในกลุ่มและต่างกลุ่มวัฒนธรรม ภายใต้แนวคิดเบื้องต้นที่ว่า พหุวัฒนธรรมไม่ใช่เพียงการยอมรับความแตกต่างของหน่วยทางวัฒนธรรม หากแต่อยู่ที่การเพิ่มพื้นที่ทางสังคมให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ สามารถแสดงอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างหลากหลาย ลื่นไหลและสลับซับซ้อนมากขึ้น ต่างหาก ชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยจึงสามารถอยู่ร่วมกับชนต่างชาติพันธุ์ในประเทศมาเลเซียได้ด้วยคามสมานฉันท์

บทสรุป

ภายใต้การบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ในรัฐพหุสังคมของราชอาณาจักรมาเลเซียเพื่อสร้างความ เป็นเอกภาพนั้น แม้ไม่ปิดกั้นการแสดงออกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ก็ไม่ได้ส่งเสริมให้ แสดงความแตกต่างทางวัฒนธรรมออกมาอย่างเด่นชัดนัก กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จึงมีกระบวนการ ประกอบสร้างอัตลักษณ์และปรับเปลี่ยนความเข้มข้นของการนำเสนออัตลักษณ์ที่ต่างกันไป เช่นเดียวกับชาติพันธุ์ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยที่ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของราชอาณาจักร มาเลเซียในมิติของเศรษฐกิจและการเมือง และในขณะเดียวกันก็ดำรงตนเป็นชาติพันธุ์ที่มีอารย ธรรมอันเข้มแข็งในมิติของศาสนาและวัฒนธรรม ด้วยการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ คือ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมของชนชาติ รวมถึงมีกระบวนการเลือกสรรถ่ายทอดสืบต่อไป จากรุ่นสู่รุ่นอย่างเป็นพลวัต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. (2555). *สื่อเก่า-สื่อใหม่ : สัญญา อัตลักษณ์ อุดมการณ์*. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.

คำนวน นวลสนอง. (2546). *ศึกษาพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย*. งานวิจัยสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ทัศนาวดี แก้วสนิท. (2552). *การสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย* (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

นิติ ภาวครพันธุ์. (2541). *บางครั้งเป็นคนไทย บางครั้งไม่ใช่ : อัตลักษณ์แห่งตัวตนที่ผันแปรได้*. รัฐศาสตร์สาร 20, 3.

นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2550). *ตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

พรชัย นาคสีทอง. (2552). *รายงานวิจัยชุดโครงการวิจัย “มาเลเซีย: นัยที่สำคัญต่อไทย” เรื่องคนไทยในรัฐเคดาห์ (ไทรบุรี): ศึกษาการดำรงอยู่ในมิติประวัติศาสตร์ (พ.ศ. 2452 – 2550)*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- พิชญุต โอรพันธ์. (2551). การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐ กลันตันประเทศมาเลเซีย(ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ไพลดา ชัยสร. (2552). รายงานวิจัยชุดโครงการวิจัย “มาเลเซีย: นโยบายต่อไทย” เรื่อง วัดไทยในกลันตัน: การปรับเปลี่ยนมิติทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนชาวพุทธในรัฐมุลิม. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ยศ สันตสมบัติ. (2551). อำนาจ พื้นที่ และอัตลักษณ์ชาติพันธุ์: การเมืองวัฒนธรรมของรัฐบาลไทยในสังคมไทย 1-2. กรุงเทพฯ, ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- วันพิชิต ศรีสุข. (2552). รายงานวิจัยชุดโครงการวิจัย “มาเลเซีย: นโยบายต่อไทย” เรื่อง บทบาททางสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- วีระ สมบูรณ์. (2553). รัฐ-ชาติ ชาติพันธุ์ ข้อสังเกตบางประการว่าด้วยความเป็นชาติ ความเป็นรัฐและปัญหาชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ศุภการ สิริไพศาล. (2552). รายงานวิจัยชุดโครงการวิจัย “มาเลเซีย: นโยบายต่อไทย” เรื่อง การดำเนินนโยบายสังคมพหุวัฒนธรรมในรัฐเคดาห์และปีนังของมาเลเซีย ค.ศ.1970 – 2008. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สมชาย ศรีรักษา. (2552). ลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวสยามในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย กรณีศึกษาหมู่บ้านคลองใหม่ ตำบลจิตรา อำเภอกูบังปาสุ รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาชนบทศึกษา)). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- อนุสรณ์ เมฆบุตร. (2549). การบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ในรัฐพหุสังคม: กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์สยาม ในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิภาควิทยา)) . มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อภิเชษฐ กาญจนดิฐ. (2552). รายงานวิจัยชุดโครงการวิจัย “มาเลเซีย: นโยบายต่อไทย” เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องเชื้อชาติกับนโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโนในภาวะพหุสังคมของมาเลเซียจากอดีตถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 1946-2007). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด*. คณะกรรมการ
สภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2549). *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัปศุรอรย์มาน จะปะกียาและคณะ. (2552). *รายงานวิจัยชุดโครงการวิจัย “มาเลเซีย: นัยที่
สำคัญต่อไทย” เรื่อง การอนุรักษ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศ
มาเลเซีย: กรณีศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมของคนสยามในเขตดงมบัต รัฐกลันตัน.
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).*
- อุทัย เอกสะพัง. (2555). *บทบาทพระสงฆ์ชาวมลายูเชื้อสายไทในรัฐทางตอนเหนือของ
ประเทศมาเลเซีย. งานวิจัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ทักษิณ, สงขลา.*

ภาษาอังกฤษ

- Bhabha, Homi K., 1994. *The location of culture*. USA: Routledge.
- Brown, David. 1994. *The state and ethnic politics un Southeast Asia*. USA: Routledge.
- Castells, Manuel. 2010. *The power of identity*. UK: Blackwell.
- Castells, Manuel. 2011. *Communication power*. New York: Oxford University Press.
- Lasorsa, Dominic L. & Rodriguez, America. 2013. *Identity and Communication: New
Agendas in Communication*. New York: Routledge.
- Montesano, Michael J. and Jory, Patrick. 2008. *Thai South and Malay North: Ethnic
Interactions on a Plural Peninsula*. Singapore: NUS Press.
- Saw Swee-Hock. 2007. *The population of Malaysia*. Singapore: Institute of Southeast
Asian Studies.
- Saw Swee-Hock. 2007. *The population of Peninsular Malaysia*. Singapore: Institute of
Southeast Asian Studies.